

Stanowisko Krajowej Rady Izb Rolniczych w sprawie aktualnej sytuacji w rolnictwie.

Krajowa Rada Izb Rolniczych na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2025 r., w Parzniewie, stwierdza, że polskie rolnictwo, stanowiące fundament bezpieczeństwa żywnościowego kraju i jeden z filarów gospodarki, mierzy się obecnie z bezprecedensowym splotem problemów. W obliczu narastających zagrożeń epizootycznych, destabilizacji rynków, błędów w unijnej polityce rolnej oraz skutków kryzysu klimatycznego, polscy rolnicy i hodowcy pozostają bez wystarczającego wsparcia. Jednocześnie presja globalnej konkurencji, brak odpowiednich narzędzi ochrony produkcji oraz strategicznego podejścia do rolnictwa pogłębiają kryzys sektora.

I. Zagrożenia epizootyczne i sanitarne

Kryzys w hodowli trzody chlewnej, spowodowany katastrofalnym spadkiem cen żywca przy jednoczesnym wzroście kosztów produkcji i wymogów bioasekuracji, zagraża istnieniu tysięcy gospodarstw. Brak programu odbudowy stad podstawowych po latach bezskutecznej walki z afrykańskim pomorem świń (ASF) oraz ryzyko nowych ognisk choroby utrzymują branżę w stanie chronicznej zapaści. Równoległe nawracające epidemie ptasiej grypy (HPAI) i rzekomego pomoru drobiu (ND) dewastują produkcję drobiarską, a pierwsze przypadki choroby niebieskiego języka (BTV) oraz bliskość ogniska pryszczycy w Niemczech wpływa na gospodarstwa oparte na bydło.

Żądamy:

1. Natychmiastowego wsparcia dla hodowców poprzez:

- Wprowadzenie dopłat do prosiąt urodzonych od IV kwartału 2024 r. w wysokości 100 zł za każde prosię pochodzące od loch, które urodziły co najmniej 10 prosiąt w stadach liczących do 250 loch, zarejestrowanych pod jednym adresem gospodarstwa.
- Utworzenie programu odbudowy stad podstawowych trzody chlewnej.

2. Redukcji pogłowia dzików jako głównego wektora wirusa ASF.

3. Kontroli zakładów skupujących trzodę chlewną oraz monitoringu mięsa w sieciach handlowych pod kątem nieuczciwego importu, który wypiera polski produkt.

4. Podjęcia przez Rząd RP natychmiastowych działań prewencyjnych zapobiegających rozprzestrzenianiu się choroby niebieskiego języka (BTV).

5. Wzmocnienia kontroli weterynaryjnej na granicach w związku z wystąpieniem ogniska pryszczycy w Niemczech.

6. Zaprzestania prac nad obywatelskim projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz zmianie niektórych innych ustaw, tzw. ustawy łańcuchowej, która zagraża bezpieczeństwu producentów zwierząt i utrudnia pracę z nimi.

II. Ryzyka rynkowe i ekonomiczne

Decyzja Komisji Europejskiej o nałożeniu cel na nawozy azotowe z Rosji i Białorusi grozi wzrostem kosztów produkcji, uderzając w konkurencyjność polskich gospodarstw.

Równocześnie wygaśnięcie autonomicznych środków handlowych (ATM) z Ukrainą w czerwcu 2025 r. stwarza ryzyko nadmiernego napływu na unijny rynek taniego zboża i mięsa, destabilizując ceny. Nie mniejszym zagrożeniem jest umowa UE-Mercosur, która otwiera drogę do importu produktów rolnych wytwarzanych z naruszeniem unijnych standardów (GMO, hormony).

Wnosimy:

1. Nałożenia ceł na artykuły żywnościowe z Rosji i Białorusi.
2. Przywrócenie warunków umowy stowarzyszeniowej UE-Ukraina sprzed wybuchu wojny.
3. Utworzenie sojuszu państw blokujących umowę handlową UE-Mercosur i lobbowanie za utworzeniem mniejszości blokującej umowę.

III. Polityka rolna i regulacje

Przeładowanie Wspólnej Polityki Rolnej biurokratycznymi wymogami w zakresie ekoschematów, dobrostanu zwierząt, Programu azotanowego oraz ETSów, które paraliżują rozwój gospodarstw. Dodatkowo, wyliczanie wskaźnika przeciętnego dochodu z ha przeliczeniowego przez GUS w sposób niezgodny z rzeczywistością pogłębia frustrację rolników.

Postulujemy:

1. Utrzymanie oddzielnego i zwiększonego budżetu WPR z uwzględnieniem funduszu kryzysowego na sytuacje nadzwyczajne (choroby, klęski klimatyczne, zakłócenia rynkowe).
2. Zmniejszenie biurokracji poprzez:
 - o Zastąpienie zgłoszeń administracyjnych samodzielnie oświadczeniami rolników.
 - o Nową metodologię wyliczania wskaźnika dochodu z ha przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Centrum Doradztwa Rolniczego, z uwzględnieniem realiów poszczególnych sektorów i zintegrowania z systemem teleinformatycznym ARiMR, który automatycznie generowałby dochód w gospodarstwach na podstawie rzeczywistych danych.

IV. Bezpieczeństwo żywnościowe i infrastruktura

Polscy rolnicy pozostają bez skutecznych narzędzi ochrony przed klęskami żywiołowymi i destabilizacją rynkową. Brak dostępności polis ubezpieczeniowych z zakładów ubezpieczeń z dopłatami budżetu państwa, obejmujących ryzyko suszy i chorób zwierząt, naraża gospodarstwa na bankructwo. Jednocześnie mechanizm skupu interwencyjnego nie odpowiada realiom rynkowym – ceny interwencyjne są zbyt niskie, by pokryć koszty produkcji, a fundusze kryzysowe nie uwzględniają strat wynikających z przewlekłego spadku cen na rynku. Dodatkowo, brak inwestycji w małą retencję, modernizację melioracji oraz programów poprawy żyzności gleb pogłębia skutki kryzysu klimatycznego.

Żądamy:

1. Uznania sektor rolnictwa za sektor strategiczny w polityce krajowej i unijnej.
2. Wprowadzenia konieczności oferowania przez zakłady ubezpieczeniowe korzystających z dopłat do ubezpieczeń z budżetu państwa polis ubezpieczeniowych obejmujących: ryzyko suszy rolniczej oraz innych ekstremalnych zjawisk pogodowych i straty spowodowane chorobami zwierząt.
3. Inwestycji w infrastrukturę przeciwdziałającą suszy, poprzez wsparcie rolników na budowę zbiorników wodnych, systemów nawadniania i modernizację przestarzałych systemów melioracyjnych, aby pełniły funkcję retencyjno-drenażową oraz uproszczenia mechanizmów administracyjnych dla budowy zbiorników retencyjnych przez rolników do powierzchni 1 ha.
4. Wsparcia działań inwestycyjnych, które przyczyniają się zwiększenia zawartości próchnicy w glebie
5. Reformy systemu skupu interwencyjnego na poziome UE, w tym: podniesienia cen interwencyjnych do poziomu gwarantującego pokrycie kosztów produkcji oraz wprowadzenia mechanizmu wyrównawczego – wypłaty różnicy między ceną rynkową a interwencyjną z budżetu UE.
6. Natychmiastowego podjęcia działań w celu rozwiązania problemu rejestracji ciągników marki MTZ Belarus w Polsce, w związku z decyzjami Samorządowych Kolegiów Odwoławczych (SKO) o unieważnianiu decyzji starostw dotyczących ich rejestracji oraz zagrożeniem obowiązkowego złomowania tych pojazdów, konieczne jest szybkie wypracowanie jednoznacznych i zgodnych z prawem procedur umożliwiających ich legalne użytkowanie

Krajowa Rada Izb Rolniczych apeluje Rządu RP o pilne działania, w tym legislacyjne oraz wdrożenie mechanizmów ochronnych, które pozwolą na stabilizację i rozwój sektora rolniczego w Polsce.